

Hon läste folkrätt i Belgrad

Dijana Mijatovic fick SIDA-pengar för att studera Serbien och Kosovo

Som uppsatsstudent kan du söka stipendium från Sida för att göra en så kallad Minor Field Study, MFS, i ett annat land.

Dijana Mijatovic tog chansen att studera konflikten mellan Serbien och Kosovo på plats, dels för att fördjupa kunskaperna om sina föräldrars hemland, men också för att utmana sina egna förutfattade uppfattningar.

När Dijana Mijatovic påbörjade sina MFS-studier i Serbien våren 2009 var det långt ifrån första gången hon vistades i landet. Själv är hon född i Sverige, men hennes föräldrar är serber och hon har varit där många gånger under uppväxten på besök hos släktingar. Redan år 2007 var Dijana Mijatovic i Serbien som student. Då gjorde hon praktik på svenska ambassaden i Belgrad på den politiska avdelningen. Det trivdes hon så bra med att hon bestämde sig för att förlänga vistelsen med studier i statsvetenskap vid Belgrad University of Political Science.

I februari 2008 bröt sig Kosovo loss från Serbien och bildade en egen republik. Dijana Mijatovic gjorde då fortfarande sin praktik på ambassaden. Diskussionens vågor gick höga på jobbet: Vad kommer utbrytningen att innebära för utvecklingen på Balkan och hur skulle ett internationellt erkännande av självständighetsförklaringen påverka andra autonomistävanden i världen?

Flertalet EU-länder, däribland Sverige, liksom USA erkände senare Republiken Kosovo. Men majoriteten av världens länder har inte gjort det och oenigheten är stor bland forskarna om det finns ett stöd i folkrätten för ett självständigt Kosovo.

Det föll sig därför naturligt för Dijana Mijatovic då hon skulle bestämma uppsatsämne att välja ett folkrättsligt perspektiv på frågan om Kosovos självständighet. Valet gjordes också av personliga skäl.

– För mig som serb har Kosovo alltid varit en del av Serbien. Jag kan inte vara objektiv. Därför kändes det som en utmaning att försöka sätta mina förutfattade uppfattningar åt sidan, förklarar hon.

För att kunna bekosta en del av vistelsen sökte Dijana Mijatovic ett MFS-stipendium. Minor Field Studies är ett Sidafinansierat stipendium för mindre fältstudier. Det ger studenter möjligheten att på plats i ett annat land samla material till en uppsats för kandidat-, magister- eller masterexamen. Du ska ha tagit minst 150 högskolepoäng för att beviljas MFS-stipendium och inte påbörjat utbildning på forskarnivå. Urvalet av ansökningsbara länder görs utifrån OECDs så kallade DAC-lista vilken baseras på ländernas BNP. Stipendiet är på 25 000 kronor och räcker förstås inte utan annan finansiering. De flesta kompletterar med studiemedel.

Under sina besök i Serbien som ambassadpraktikant, student och MFS-stipendiat tycker Dijana Mijatovic att hon så sakteliga börjat lära känna landet från insidan.

– Tidigare har jag bara varit där som turist. Nu har jag fått prova på ”det vanliga livet”. Det har varit underbart men tufft, säger hon.

Dijana Mijatovic är imponerad över hur duktiga studenterna i Serbien är. Hon beklagar deras dåliga framtidsutsikter.

Dijana Mijatovic stortrivs med serbernas öppenhet och gästvänlighet. Hon tycker att de har en spontanitet som många svenskar saknar.

– Serberna lever för dagen. Det ligger i kulturen men jag tror att egenskapen har förstärkts av att de lever i ett krigsdrabbat land.

Dijana Mijatovic och hennes vänner tycker om att resa. Men respengarna räcker inte så långt och visum-restriktionerna är hårda. Det ser mörkt ut på arbetsmarknaden för juriststudenter såväl som för de flesta serber.

– Det är tråkigt för de är otroligt duktiga. Att läsa juridik i Serbien är tufft. Studenterna har mycket mer att läsa och lära sig innantill än vi har. Dessutom är man i händerna på professorerna. Om de har en dålig dag kan du bli underkänd fast att du håller måttet.

Serberna turistar framförallt i närliggande länder, främst i Grekland, Bulgarien och Montenegro. Från och med den 19 december i år avskaffas visumtvånget och då blir det lättare för dem att besöka andra länder. Dijana Mijatovic berättar att det har blivit vanligare att serber besöker Makedonien, Kroatien och Bosnien – ett litet men positivt tecken på att relationen mel-

lan länderna på Balkan inte är lika ansträngd som när det rådde fullskaligt krig.

Serbiens huvudstad Belgrad har också mycket att erbjuda. Dijana Mijatovic tycker att media ger en falsk bild av staden som en liten krigshärjad håla.

– Infrastrukturen är kanske inte lika välutvecklad som i Stockholm, men går du till exempel på en nattklubb är den minst lika bra, om inte bättre, än i Sverige.

Dijana Mijatovic trivs så bra i sina föräldrars hemland att hon skulle kunna tänka sig att bosätta sig där. I framtiden skulle hon vilja jobba för någon organisation i Belgrad, gärna med koppling till Sverige. Diplomprogrammet är den stora drömmen.

– Men jag skulle inte ha något emot att jobba internationellt i något annat land heller för jag älskar att resa, säger hon.

Dijana Mijatovic tycker att fler borde ta chansen att söka MFS, men man bör vara ordentligt påläst och ha en tydlig plan innan man åker iväg för tiden är knapp.

– Det är utvecklande att uppleva något annat och det gör dig mer attraktiv på arbetsmarknaden.

Julstängt på Utbildningskansliet

Utbildningskansliet håller julstängt mellan den 21 december 2009 och den 8 januari 2010. Vi öppnar igen måndagen 11 januari. God jul!

Registrering i Fastreg

Till vårterminen 2010 ska studenter på termin 2-7 på juristprogrammet kunna registrera sig själva via Fastreg under registreringsveckan den 11 - 15 januari på obligatoriska kurser.

Denna självregistrering kommer att kunna göras av samtliga studenter som följer studieordningen och uppfyller respektive förkunskapskrav. Eftersom vissa inkörningsproblem kan förekomma, kommer Studentexpeditionen att hålla öppet som vanligt under registreringsveckan.

Om du av någon av anledning inte kan självregistrera dig var god besök Studentexpeditionen för registrering.

Öppettider: Måndag 11 januari - torsdag 14 januari klockan 10-16 samt fredag 15 januari klockan 10-12.

På juridicum.su.se

- Tvärvetenskaplig klimatförhandling inför Köpenhamnmötet.
- Följ forskares blogg om klimatomötet i Köpenhamn.

Hittar du inte nyheten? – leta i nyhetsarkivet.

Johnny Herre – ny professor

Rektor har beslutat att anställa Johnny Herre som professor i civilrätt vid Juridiska fakulteten. Förutom sin jur. kand vid Stockholms universitet har han en civilekonomexamen vid Handelshögskolan i Stockholm.

Johnny Herre är sedan 1999 professor i rättsvetenskap vid Handelshögskolan i Stockholm. Under åren 2002-2009 var han rådgivare och medlem av en samordningskommitté inom the Study Group on a European Civil Code och är sedan 2005 medlem i den grupp som koordinerade arbetet med att färdigställa the Draft Common Frame of Reference. Johnny Herres avhandling heter Ersättningsregler i köprätten – Särskilt om skadeståndsberäkning (1996).

Han har tillsammans med professor Jan Ramberg medverkat vid tillkomsten av tre stora lagkommentarer: Köplagen (1995), Konsumentköplagen – En kommentar (1999) samt Internationella köplagen (CISG) – en kommentar (2004).

Tillsammans med Jan Ramberg har han även skrivit läroboken Allmän köprätt (2007).

Hårda bud för Cecilia Malmström

Experter på straffrätt och migrationsrätt kommenterar nya kommissionärsposten

Europeiska kommissionens ordförande, José Manuel Barroso, har föreslagit Cecilia Malmström till en av beslutsorganets tyngsta poster. Hon får ansvaret för inrikesfrågor vilket innefattar bland annat polisiärt samarbete, organiserad brottslighet och migration. Sveriges nye kommissionär har fem tuffa år framför sig.

– Hon kommer att få det kärvt, förutspår Annika Lagerqvist Veloz Roca, ställföreträdande prefekt, docent i offentlig rätt och expert på migrationsrätt.

De påfrestningar som Cecilia Malmström har att vänta är dock ingenting i jämförelse med vad de flyktingar som försöker ta sig in i EU via Grekland utsätts för. Tongivande organisationer som Amnesty International och Läkare utan gränser vittnar om upprepade övergrepp. Kustbevakningen sänker flyktingarnas båtar, misshandlar dem och utsätter flyktingarna för skenavrättningar och elchocker. I juli i år förstörde grekisk polis ett provisoriskt flyktingläger och arresterade flera av de boende som saknade identitetshandlingar.

– Enligt ett reportage i Svenska Dagbladet väljer polisen på måfå ut ett 20-tal personer av flera tusen. Dessa får lämna in en asylansökan. De övriga i kön får inte ens en möjlighet härtill. Människor som riskerar förföljelse skickas tillbaka till hemlandet enligt människorättsorganisationer. Grekland följer inte alltid de EU-direktiv som landet är underkastat, säger Annika Lagerqvist Veloz Roca.

Viktiga styrdokument är skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet. De beskriver vem som har rätt till asyl, hur en asylansökan ska behandlas, hur prövningen ska gå till och vilka rättigheter en asylsökande har. Båda direktiven innehåller minimiregler. Det innebär att det står fritt för varje medlemsland att införa förmånligare regler. I svensk rätt räknas till exempel de som flyr från miljökatastrofer som alternativt skyddsbehövande. Mot bakgrund av den stegrande växthuseffekten, som nu i snabb takt drabbar inte minst Medelhavsländerna, tycker Annika Lagerqvist Veloz Roca att en sådan bestämmelse borde införas som en tvingande regel i EUs direktiv.

En proposition gällande genomförandet i svensk rätt av skyddsgrundsdirektivet och asylprocedurdirektivet ligger för närvarande ute på remiss (Prop. 2009/10:31) efter kritik för det tidigare genomförandet av direktiven från människorättsorganisationer. Så många förändringar av utlänningslagen har drivits igenom de senaste åren att det är svårt även för en expert som Annika Lagerqvist Veloz Roca att uttolka vad som ska anses vara gällande rätt. Hur svårt ska det då inte vara för lekmanen?

– De flesta tjänstemän som handlägger migrationsärenden är inte jurister.

Annika Lagerqvist Veloz Roca har inget emot de harmoniseringsambitioner av EUs migrationspolitik som Cecilia Malmström har gett uttryck för. Men direktivens vackra utfästelser är till ingen nytta om de inte går att uppfylla.

– Fattiga länder i Medelhavsregionen behöver ekonomiskt bistånd från de rikare med-

lemsländerna för att kunna leva upp till de fina paroller de har skrivit under. Om biståndet ska få effekt måste det dessutom till en effektivare korruptionsbekämpning och även dessa frågor tycks ju ligga på Cecilia Malmström.

I och med att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december i år får Europaparlamentet större inflytande över i stort sett alla beslut förutom säkerhets- och utrikespolitiken. Liksom den uttalade federalisten Cecilia Malmström välkomnar Annika Lagerqvist Veloz Roca parlamentets ökade makt.

– Europa är så pass kulturellt enhetligt att det kan fungera. På lång sikt behöver vi gemensamma regler eftersom de enskilda länderna inte klarar att lösa sin andel av de gemensamma problemen på egen hand.

På kort sikt är hon mer bekymrad.

– De länder som är i majoritet i parlamentet har en befolkning som är väldigt negativ till invandrare. I till exempel Frankrike och Tyskland finns en växande rädsla för den stora muslimska minoriteten.

Inte bara flyktingar utan även EUs egna medborgare kan räkna med hårdare tag i framtiden. Det tror Petter Asp, professor i straffrätt. Tidigare krävdes enhälliga beslut i ministerrådet i straffrättsliga frågor. Efter Lissabonfördragets ikraftträdande är det kvalificerad majoritet som gäller. Sannolikt får de nordiska länderna, med sin mjukare kriminalpolitiska, hållning stryka på foten.

– De starka länderna i unionen är för mer repression och i flera av de östeuropeiska staterna finns än strängare attityd till brott än hos oss, säger Petter Asp.

Möjligheten finns dock för ett medlemsland att tillfälligt stoppa ett beslut om det anses strida mot grundläggande aspekter av landets straffrättsystem vilket ytterst kan leda till att de andra medlemsstaterna går vidare utan den protesterande medlemsstaten. Vad som menas med ”grundläggande aspekter” är oklart och det är svårt att sia om vilken effekt bestämmelsen kommer att få.

Å ena sidan vill inget medlemsland framstå som en bromskloss så möjligheten kommer bara att användas i yttersta nödfall. Å andra sidan, menar Petter Asp, kan hotet om grus i maskineriet få ministerrådet att verka för lösningar som alla ministrar kan enas kring; ingen vill ha en situation där instrumenten gäller bara för en del av medlemsstaterna.

Själv skulle han gärna se att hjulen i maskineriet snurrade lite långsammare.

– Fast jag är professor i ämnet har jag svårt att hålla mig ajour med vad som händer på straffrättsens område inom EU. Det saknas tid för eftertanke. Det verkar vara viktigare att visa resultat i form av nya instrument än att se till att man når verkliga resultat.

Besluten blir ofta så otydliga att juristerna har svårt att veta hur de ska inlemmas i den nationella rätten. Det spår på kriminaliseringstrenden.

– Man tar det säkra för det osäkra och kriminaliserar allt som möjligen åsyftas i beslutet, förklarar Petter Asp.

FOTO: HANS DOVERHOLM

Cecilia Malmström kommer att jobba nära den luxemburgska kommissionären Viviane Reding som ansvarar för justitiefrågor och frågor om mänskliga och medborgerliga rättigheter.

Mer av den svenska traditionen med gediget utredningsarbete inom ramen för lagstiftningsprocessen på EU-nivå skulle göra gott för den straffrättsliga utvecklingen tycker Petter Asp. Det är svårt att nå lika välgrundade beslut i de förhandlingssituationer som EU präglas av. Avgörande frågor för medborgarnas framtid blir aldrig föremål för debatt och ordentlig genomlysning.

Petter Asp hälsar därför med glädje den tendens till utvärdering och konsolidering som han tycker sig se i anslutning till det så kallade Stockholmsprogrammet – ett femårigt arbetsprogram för rättsliga och inrikes frågor vilket beräknas antas i slutet av det svenska ordförandeskapet.

Inte heller Petter Asp har något emot harmoniseringstendenserna, men man bör gå försiktigt till väga.

– Straffrätten är kopplad till varje lands kultur. Den har mycket av systemkaraktär och

främmande fåglar kan bringa oreda i systemet.

Tuffare tag må vara att vänta, men det finns tecken som pekar åt ett annat håll. Vid en läsning av Stockholmsprogrammet tycker sig Petter Asp skönja ett större hänsynstagande till individens intressen än under den värsta terroristskräcken då säkerhetspolitiska argument var den främsta drivfjädern i rättsutvecklingen.

Om nu allt fler röster höjs för strängare straff och hårdare flyktingpolitik kanske Amnesty-medlemmen och Expöstödjaren Cecilia Malmström är rätt kvinna på rätt plats.

– Cecilia Malmström är en vänlig och tillmötesgående person, men jag misstänker att gubbarna i EU tar fel om de tror att hon är en easy piece, säger Annika Lagerqvist Veloz Roca.